

Visit Hammerfest

ADDRESS: Strandgata 29. 9600 Hammerfest

PHONE: (+47) 400 18 380

E-MAIL: post@visithammerfest.no ORG: 954361403MVA**Høringsuttalelse NOU Leve og oppleve**

Denne uttalelsen kommer fra destinasjonsselskapene i Vest-Finnmark: Visit Alta, Visit Hammerfest og Visit Nordkapp (omtalt videre som DS)

Reiselivets bidrag til livskvaliteten

Det er grunn til å dvele litt ved NOUen beskrivelse av reiselivets bidrag til livskvaliteten til norske samfunn og regioner:

«Reiselivet bidrar til et mangfold av tilbud som til sammen gjør lokalsamfunnene mer attraktive for både fastboende og besøkende. Dette gjelder tilbud som kollektivtransport, infrastruktur, kultur, handel, servering og andre opplevelser. Reiselivet kan også bidra til å gi bedre opparbeidede friluftsområder, strender, parker og torg enn lokalbefolkningen ellers ville fått tilgang til. Slike goder gjør lokalsamfunnene til mer attraktive reisemål, og samtidig får også de fastboende glede av godene. Besøkende fra andre land og kulturer bidrar også med nye impulser i lokalsamfunnet, og kan slik inspirere til videre utvikling. På mange steder i Norge er reiselivstilbud helt avgjørende for at det finnes levende og attraktive lokalsamfunn».

Reisemålsledelse

Innledningsvis vil vi presisere at det er viktig å definere begrepene destinasjonsledelse, reisemålsledelse, destinasjonsutvikling og reisemålsutvikling, og så videre bruke uttrykkene konsekvent og ikke overlappende, dette for å redusere sjansen for forvirring og å åpne for tolkninger.

«Reisemålsledelse handler om å definere og koordinere utviklingen av et mer bærekraftig reiseliv på reisemålet. Reisemålsledelsen er en bredt sammensatt gruppe med deltagere fra privat, offentlig og frivillig sektor og eventuelt andre aktører i lokalsamfunnet, som samarbeider for å oppnå visjonen og målene for reisemålet»

På de destinasjonene som har et operativt destinasjonsselskap, er dette ofte et oppdrag som er gitt av kommunen, reiselivsnæringen direkte, eller gjennom prosesser som

Visit Hammerfest

ADDRESS: Strandgata 29. 9600 Hammerfest

PHONE: (+47) 400 18 380

E-MAIL: post@visithammerfest.no ORG: 954361403MVA

«Destinasjonsutviklingsprosessen til Innovasjon Norge». DS blir løftet frem som en mulig deltager i reisemålsledelsen, men ikke anbefalt konkret.

De fleste destinasjonsselskapene i Norge er etablert av eller med støtte fra kommunene de operer i, og har gjennom dette et mandat. Dette mandatet har vokst fra å sette søkelys på markedsføring til å nå også omhandle andre spesialistområder som destinasjonsutvikling, besøksforvaltning, kompetanseheving mm. Dette er ansvarsområder som ikke nødvendigvis er ønsket eller tatt av destinasjonsselskapet, men forventet at de skal ta ansvar for, både av kommunene og av næringen. Destinasjonsselskapet blir ansett som en bru mellom det private, offentlige og det ideelle, og oppgavene vokser i utakt med finansiering.

Reisemålsledelse, reisemålsutvikling, samfunnsutvikling og besøksforvaltning må ses i sammenheng, ansvaret blir lagt på den enkelte kommune, «...en helhetlig strategi for nærings- og samfunnsutvikling: Beslutningstagere må se helhetlig på innsatsen for reiselivsutvikling og samfunnsutviklingsstrategier, i nært samarbeid med næring og lokalsamfunn. Det er viktig med en tydelig rolleavklaring og formelle samarbeid på reisemålet.»

Den eneste logiske ansvarlige for koordinering og gjennomføring er destinasjonsselskaper, da det i de fleste kommuner hvor «Merke for bærekraftig reisemål» er i gang eller fullført er DS som har fått delegert dette oppdraget.

Slik vi ser det må destinasjonsselskapet sin rolle inn i reisemålsledelsen formaliseres gjennom forpliktende samarbeid og avtaleverk for å få en fungerende reisemålsledelse i kommunene og regionene, som ikke bare blir et planverk som havner i en skuff.

Det pålegges kommunene et ansvar for reisemålsledelsen, selv om det fremkommer tydelig at reisemålsledelse må baseres på kunnskapsbasert reisemålsutvikling. «. Destinasjonsselskapene har med andre ord et stort nettverk og en kontaktflate som gjør dem til en av de viktige aktørene i reisemålsledelsen. Selskapene viser til at tillit og nettverk er en avgjørende faktor for godt samarbeid på reisemålet» DS er kommunens viktigste samarbeidspartner på kompetanse i reiselivet allikevel kommer det ingen bestilling i NOUen til kommunene om å benytte seg av DS i reisemålsledelsen.

På den ene siden skal aktørene selv ta en stor rolle i reisemålsledelsen og sette rammer lokalt, men på den andre siden presiseres det at aktørene ofte er for små til å ta i bruk og drive med kompetanseutvikling, selv om det anbefales kunnskapsbasert reisemålsutvikling. Et destinasjonsselskap er kompetanse nav på reisemålet og fungerer i stor grad som en kunnskaps hub for aktørene i sin region. Derfor ber vi om at vi skal få en mer avklart rolle inn i både

Visit Hammerfest

ADDRESS: Strandgata 29. 9600 Hammerfest

PHONE: (+47) 400 18 380

E-MAIL: post@visithammerfest.no ORG: 954361403MVA

destinasjonsutvikling og reisemålsledelsen. Det må stilles krav til at kommunene benytter seg av den kunnskapen som finnes lokalt og da i all hovedsak i destinasjonsapparatet.

Vi ber om at destinasjonsselskapenes mandat og rolle inn i reisemålsledelsen blir formalisert og anbefalt av utvalget, slik at vi kan ta vår rettmessige plass på våre destinasjoner.

Utvalget viser til at det er en forutsetning at reisemålsledelse er på plass for at reisemålsledelsen skal få utbytte av fellesgodefinansieringspotten, DS mener disse midlene skal i tillegg til å videreutvikle reisemålene i en bærekraftig retning også finansiere drift av reisemålsledelsen. Dette slik at kommuner hvor reiseliv er en salderingspost også kan få på plass en styrt og bærekraftig reisemålsutvikling.

DS forutsetter også at det stilles tilstrekkelig finansiering for at alle reisemål kan få på plass en god reisemålsledelse og videre en bærekraftig reisemål- og samfunnsutvikling.

Bærekraftig reisemål

DS mener at vi som arbeider opp mot merkeordningen, har kunnskap, erfaring og nettverk som er avgjørende for å lykkes med den bærekraftige omstillingen i reiselivet og ser utviklingen i reiselivet tett knyttet opp mot den øvrige samfunnsutviklingen. Det er derfor viktig å tydeliggjøre destinasjonsselskapenes rolle inn i et slikt arbeid.

Mye av den jobben som NOUen legger til grunn for en forbedret reisemålsledelse og samarbeid på destinasjonene, har skjedd gjennom arbeidet med bærekraftig reisemål. Dette viser også at det finnes initiativ og drivkraft allerede i dag for å forbedre kvaliteten og bærekraften på Norges mange ulike destinasjoner. Vi ser at strategiene rundt merke for bærekraftig reisemål med hell kan benyttes når kommunene skal utarbeide en reisemålsledelse og vil føre til at kommunen i større grad blir forpliktet til å følge opp dette, og samtidig lar destinasjonsselskapene få ansvaret for prosjektledelsen.

Besøksforvaltning

Besøksforvaltning innebærer å utvikle strategier og benytte ulike verktøy å forebygge og unngå uønskede konsekvenser av besøk på naturmiljø, kulturmiljø og/eller lokalsamfunn og øke den sosiale, kulturelle, økonomiske og miljømessige verdiskapingen av besøk. Utvalget mener at det er avgjørende å styrke besøksforvaltningen i Norge for å sikre en bærekraftig utvikling av reisemål og lokalsamfunn.

Visit Hammerfest

ADDRESS: Strandgata 29. 9600 Hammerfest

PHONE: (+47) 400 18 380

E-MAIL: post@visithammerfest.no ORG: 954361403MVA

Besøks-forvaltning er et sentralt element i både lokalsamfunnsutvikling, reisemålsutvikling og naturforvaltning.

Utvalget mener at det er viktig å opprettholde allemannsretten og den frie ferdselsretten av hensyn til både nasjonal identitet og folkehelse. Utvalget vil imidlertid påpeke at manglende ressurser til besøksforvaltning kan føre til at direkte reguleringer må tas i bruk for å styre ferdselen. Utvalgets forslag om å styrke besøksforvaltningen og finansieringen av denne, er derfor viktige tiltak for å unngå at allemannsretten må vike i områder med stort besøkstrykk.

DS er positive til utvalget sin anbefaling om å samordne virkemiddel og system tilknyttet god besøksforvaltning, samt å utvikle en ny nasjonal veileder for besøksstrategier. I tillegg må målgrupper, tålegrenseanalyse og kommunikasjonsplan inn som KPIer i arbeidet med en god besøksforvaltning.

I dette arbeidet må man også se nærmere på føringer for fricamping, da man ofte blir oppfordret til overnatting i sårbar natur og på annen matts grunn, noe som ofte er i konflikt med lokalsamfunnet sine ønsker og trivsel.

I Norge har nasjonale myndigheters innsats når det gjelder besøksforvaltning, vært rettet mot «ikoner» som nasjonalparker og nasjonale turiststier. Nå er det imidlertid behov for å integrere besøksforvaltning i lokalsamfunnsutvikling, reisemålsutvikling og natur- og kulturmiljøforvaltning på mer generell basis. Samtidig må innsatsen på besøksforvaltning økes vesentlig. Det er behov for en nasjonal, tverrdepartemental innsats for å utvikle og samordne virkemidler som incentivordninger, kompetansetiltak og lovgivning.

Utvalget peker gjennomgående på kommunenes sentrale rolle i arbeidet med besøksforvaltning. Dette nettopp for å sikre balansen mellom vern, bruk og utvikling. Det er på reisemålet verdiene skapes og konsekvensene merkes, og det er her innsatsen også bør styrkes.

Transport og tilgjengelighet

DS stiller seg bak utvalget sitt utredning om at utviklingen av sømløse, klimavennlige transporttilbud over hele landet er avgjørende for å skape et attraktivt reisemål og for at Norge skal nå sine klimamål, i tillegg til å være et gode for lokalbefolkningen og etableringen av attraktive lokalsamfunn.

Transporttilbudet spiller her også en viktig rolle i å sikre god besøksforvaltning, og å videre sikre at besøkende blir spredt over større deler av landet. DS erfarer også, som utvalget, at dette ikke er faktum per i dag.

Visit Hammerfest

ADDRESS: Strandgata 29. 9600 Hammerfest

PHONE: (+47) 400 18 380

E-MAIL: post@visithammerfest.no ORG: 954361403MVA

DS støtter utvalget sin anbefaling om at fylkeskommuner som har reisemål med tilreisende bør inkludere dette i anbudsgrunnlaget for offentlig kjøp av transporttjenester. DS mener samtidig at anbefalingen ikke er tydelig nok, og at det er avgjørende at en setter et krav, ikke en tilråding, om at reiselivet blir inkludert i anbudsgrunnlaget til fylkeskommunene om en ønsker å sikre et transporttilbud som reflekterer realiteten på reisemålene.

DS støtter opp om anbefalingen til utvalget om at fylkeskommuner skal ta hensyn til reiselivet i anbudsgrunnlaget for kollektivtransport, men mener at mandatet må bli ytterligere konkretisert for å sikre at tilbudene reflekterer realiteten på reisemålene og bygger opp om en helårig reiselivsnæring som inkluderer både turister og innbyggere.

Dersom Norge ønsker å være ledende innenfor bærekraftig mobilitet og å nå måle tilknyttet kutt av utslipp i reiselivsnæringen innen 2030 må organisering og finansiering underlegges et overordnet organ. Reisemålene kan her bidra med innspill, markedsføring av tilbudene og som testdestinasjoner.

For å imøtekomme dagens og fremtidens behov for mer miljøvennlig transport stiller DS seg bak utvalget sin anbefaling om å utvikle og styrke en nasjonal og sammenhengende reiseplanlegger med et harmonisert takstsystem.

Cruise

Norge som skipsnasjon må være i front for å kreve utslippsfrie skip, og slik være en pådriver for å sette fart på omstillingen til en mer bærekraftig cruisenæring.

Nullutslippskravet til turistskip og ferger i verdensarvfjordene bør også stilles for øvrige norske farvann. DS er enig i at nullutslippskravet må innføres gradvis og sakte for å skape forutsigbarhet og overgangsmuligheter for næringsaktørene, slik at vi ikke får en situasjon slik de nå har i Verdensarvfjordene hvor de vurderer å avslutte sin status som verdensarvfjord.

Regjeringen bør utarbeide en veileder som beskriver kommunenes handlingsrom til å utvikle cruiseturismen på en bærekraftig måte innenfor plan- og bygningsloven og havne- og farvannsloven.

Cruisereisemål må ha en strategi for å styre utviklingen slik at antall besøkende dimensjoneres ut ifra reisemålets kapasitet. Denne strategien bør vedtas av kommunen som en del av kommunens samfunnsplan. Strategien skal utformes gjennom en åpen prosess som en del av reisemålsledelsen og gjelde for flere år om gangen, slik cruisetillegget i Merkeordningen for bærekraftig reisemål fra Innovasjon Norge også stiller krav til.

Visit Hammerfest

ADDRESS: Strandgata 29. 9600 Hammerfest

PHONE: (+47) 400 18 380

E-MAIL: post@visithammerfest.no ORG: 954361403MVA

Reisemålsledelsen på norske cruisereisemål bør legge til rette for økt bruk av lokale leverandører, lokale guider og kortreist mat.

Finansiering av fellesgoder/Besøksbidrag

Det er store variasjoner i antall besøkende til ulike steder med varierende ressursgrunnlag, spesielt små steder med høyt besøkstrykk har utfordringer da økonomien stort sett er baseres på innbyggertall i kommunene. Disse stedene er avhengig av tilgang til ordninger og økonomi for bærekraftig besøksforvaltning, og finansiering av fellesgoder vil være avgjørende for finansiering av fellesgoder, dette ikke minst for å sikre langsiktigheten i reisemålsutviklingen.

DS mener det er svært bra at NOUen bekrefter at det å kreve inn besøksbidraget bare via overnattingsbedriftene er en urimelig belastning for en enkelt bransje, og at et viktig prinsipp for ordningen er at det heller bør kreves inn små bidrag fra mange kilder. DS mener også at ansvar for avgift skal tilfalle forurensningsleddet i større grad, som bil, buss, bil, Cruise etc. da det er disse som i stor grad fører til forurensning og oppfattelsen av trengsel og masseturisme.

DS mener at på grunn av Norges geografi og vår lokasjon i nord så vil det være svært uheldig for reiselivsnæringen om nye og flere avgifter på fly innføres, dette da vi i stor grad er avhengig av et forsvarlig priset flytilbud i de rurale områder som vi operer i.

Reisemålsutvalget foreslår en statlig innkreving av besøksbidrag (på inn- eller utreise til/fra Norge) med belastet transportleddet, hvor kommunen(e) må ha etablert en reisemålsledelse der næringa, frivilligheten og lokalsamfunnet er med samt en vedtatt besøksstrategi som grunnregel for å gjøre kommunene søkeberettiget hos fylkeskommunene som skal forvalte midlene i ordningen. DS er redd en slik ordning vil dra ut i tid å etablere, samt en sterk overbyråkratisering av prosesser rundt søknader og behandling av disse.

Utvalget ønsker også å prioritere hele landet, og ikke bare pressområdet. Dette med et mål om å spre trafikk mellom reisemål. DS mener et viktig prinsipp for innføring av besøksbidrag er behovet for ivaretagelse og tilrettelegging av spesielt sårbare pressområder/reisemål og stiller seg tvilende til reisemålsutvalgets resonnement rundt spredning av trafikk.

DS oppfatter utvalget sitt forslag om en nasjonal ordning for besøksbidrag basert på betaling ved innreise til Norge, forvaltning gjennom fylkeskommunene og fordeling til utvikling av fellesgoder i hele landet som en løsning for generell fellesgode- og reiselivsutvikling. Dette er ikke en løsning for bærekraftig besøksforvaltning og tilrettelegging av sårbare natur- og kulturressurser og lokalsamfunn

Visit Hammerfest

ADDRESS: Strandgata 29. 9600 Hammerfest

PHONE: (+47) 400 18 380

E-MAIL: post@visithammerfest.no ORG: 954361403MVA

med stort besøkspress og avgrensede ressurser. Utvalgets forslag oppfattes derfor som en strategisk tilnærming til generell nasjonal reiselivsutvikling, og ikke som et forslag for nødvendig besøksforvaltning i sårbare områder og ber om at lokale piloter igangsettes raskt for å prøve ut ordninger for innkreving av besøksbidrag og finansiering av fellesgoder i spesielt utsatte områder.